

Työhön ja itsenäiseen elämään valmentava koulutus (TELMA)

Sisältö

1. Työhön ja itsenäiseen elämään valmentava koulutus	2
1.1. Koulutuksen tarkoitus ja tavoitteet	3
1.2. Koulutuksen arvoperusta	3
1.3. Koulutuksen muodostuminen	4
2. Henkilökohtaistaminen	6
3. Koulutuksen suorittaminen ja osaamisen arviointi	8
4. Oppimisen, osallisuuden ja hyvinvoinnin tuki	9
5. Koulutuksen osat	11
5.1. Laaja-alainen osaaminen	11
5.2. Jatkosuunnittelutaidot 2–6 osp	12
5.3. Opiskelu ja oppiminen 0–30 osp	13
5.4. Itsenäinen elämä ja osallisuus 0–40 osp	15
5.5. Yhteiskunta ja työelämä 0–30 osp	17
5.6. Muut valinnaiset koulutuksen osat 0–20 osp	18
Lähteet	19

1. Työhön ja itsenäiseen elämään valmentava koulutus

Koulutuksen nimi ja lainsäädäntö

Työhön ja itsenäiseen elämään valmentava koulutus on ammatillisesta koulutuksesta annetun lain mukainen tutkintoon johtamaton valmentava koulutus. Koulutus antaa sairauden tai vamman vuoksi erityistä tukea tarvitseville opiskelijoille henkilökohtaisten tavoitteiden ja valmiuksien mukaista opetusta ja ohjausta ([531/2017, 7 §](#)).

Oppivelvollisuuslain mukaan oppivelvollisuutta voi suorittaa perusopetuksen suorittamisen jälkeen ammatillisesta koulutuksesta annetussa laissa tarkoitetussa työhön ja itsenäiseen elämään valmentavassa koulutuksessa ([1214/2020, 4 §](#)).

Koulutuksen kohderyhmä

Työhön ja itsenäiseen elämään valmentava koulutus on tarkoitettu erityistä tukea tarvitsevalle opiskelijalle, jolla ei sairauden tai vamman vuoksi ole mahdollisuutta siirtyä tutkintotavoitteiseen koulutukseen ([Opetushallitus 2026](#)). Koulutus järjestetään ammatillisesta koulutuksesta annetun lain mukaisena vaativana erityisenä tukena ([531/2017, 65 §](#)).

Koulutuksen tehtävä

Työhön ja itsenäiseen elämään valmentavan koulutuksen tehtävänä on tarjota opiskelijalle hänen yksilöllisten tavoitteidensa, valmiuksiensa ja tuen tarpeidensa mukaista opetusta, ohjausta ja tukea sekä mahdollisuuksia osaamisen, toimintakyvyn, hyvinvoinnin ja osallisuuden vahvistamiseen.

Koulutuksen toteuttaminen

Koulutuksen aloittavalle opiskelijalle laaditaan henkilökohtainen osaamisen kehittämissuunnitelma ([531/2017, 44 §](#)).

Koulutus toteutetaan opiskelijan tavoitteiden, valmiuksien ja tuen tarpeiden mukaisesti. Koulutuksen yksilöllinen toteuttaminen edellyttää suunnitelmallista ohjausta sekä henkilökohtaisen osaamisen kehittämissuunnitelman jatkuvaa päivittämistä opiskelijan tavoitteiden ja tarpeiden mukaisesti.

Koulutuksen aikana opiskelija osallistuu omien valmiuksiensa ja tavoitteidensa mukaisesti henkilökohtaisen osaamisen kehittämissuunnitelman laadintaan ja päivittämiseen sekä yksilöllisen jatkosuunnitelmansa valmisteluun.

1.1. Koulutuksen tarkoitus ja tavoitteet

Työhön ja itsenäiseen elämään valmentavan koulutuksen (TELMA) tarkoituksena on vahvistaa opiskelijan valmiuksia itsenäiseen elämään, osallisuuteen, yhteiskunnassa toimimiseen, työelämään osallistumiseen sekä koulutuksen jälkeisten jatkopolkujen suunnitteluun.

Koulutuksen tavoitteena on, että opiskelija vahvistaa osaamistaan, toimintakykyään, hyvinvointiaan ja osallisuuttaan omien valmiuksiensa mukaisesti. Opiskelija kehittää taitoja, joita hän tarvitsee omassa elämässään, yhteisöissään, yhteiskunnassa ja työelämässä.

Koulutuksen aikana opiskelija tunnistaa vahvuuksiaan, kiinnostuksen kohteitaan ja tuen tarpeitaan sekä osallistuu tulevaisuutensa suunnitteluun. Tavoitteena on, että opiskelija löytää omia valmiuksiaan vastaavia ratkaisuja asumiseen, vapaa-aikaan, palveluihin, toimeentuloon, opiskeluun, työhön ja muuhun yhteiskunnalliseen osallistumiseen.

Koulutus tukee opiskelijan mahdollisuuksia tehdä omaa elämäänsä koskevia valintoja, käyttää tarvitsemiaan palveluja sekä toimia aktiivisesti omissa yhteisöissään ja yhteiskunnassa omien edellytystensä mukaisesti.

1.2. Koulutuksen arvoperusta

Keskeiset arvot

Työhön ja itsenäiseen elämään valmentavan koulutuksen arvoperusta rakentuu ihmisyydelle, jokaiselle kuuluvalla ihmisarvolla ja oikeudella hyvään elämään. Koulutusta ohjaavat yhdenvertaisuus, tasa-arvo, moninaisuuden kunnioittaminen, yhteisöllisyys, osallisuus, itsemääräämisoikeus ja demokraattinen osallistuminen.

Opiskelija ja osallisuus

Opiskelija kohdataan ainutlaatuisena yksilönä ja oman elämänsä asiantuntijana. Koulutus tukee opiskelijan oppimista, hyvinvointia, osallisuutta ja toimijuutta sekä valmiuksia mahdollisimman itsenäiseen elämään.

Työhön ja itsenäiseen elämään valmentavaan koulutukseen osallistuvilla opiskelijoilla on yhdenvertainen oikeus opetukseen, ohjaukseen, tukeen ja oppimiseen.

Opiskelijalla on oikeus osallistua omaa elämäänsä koskevien asioiden suunnitteluun ja päätöksentekoon omien valmiuksiensa mukaisesti.

Koulutus tukee erityistä tukea tarvitsevien opiskelijoiden mahdollisuuksia hyvään elämään, yhteisöihin osallistumiseen ja jatkuvaan oppimiseen.

Esteettömyys ja saavutettavuus

Oppimisympäristöjen tulee olla turvallisia, esteettömiä, saavutettavia ja opiskelijoiden erilaiset tarpeet huomioon ottavia. Fyysinen esteettömyys, saavutettavat palvelut, digitaaliset ympäristöt ja osallistava toimintakulttuuri tukevat opiskelijoiden yhdenvertaisia mahdollisuuksia osallistua koulutukseen ja toimia yhteisöjen jäseninä.

Kestävä tulevaisuus

Koulutus vahvistaa opiskelijoiden valmiuksia kestävään elämäntapaan, vastuulliseen toimintaan ja jatkuvaan oppimiseen. Kestävä elämä sekä sosiaalinen, taloudellinen ja ekologinen vastuu tukevat opiskelijan hyvinvointia, osallisuutta ja mahdollisuuksia rakentaa omaa tulevaisuuttaan.

Työhön ja itsenäiseen elämään valmentavan koulutuksen järjestämistä ja toteuttamista ohjaavat nämä arvot ja periaatteet.

1.3. Koulutuksen muodostuminen

Työhön ja itsenäiseen elämään valmentava koulutus muodostuu koulutuksen osista ([531/2017, 14 §](#)). Opetushallitus määrää koulutuksen perusteet työhön ja itsenäiseen elämään valmentavalle koulutukselle. Koulutuksen perusteissa määrätään koulutuksen osat, niiden laajuus osaamispisteinä, koulutuksen osien osaamistavoitteet ja osaamisen arviointi. ([531/2017, 16 §](#)).

Ammatillisesta koulutuksesta annetun valtioneuvoston asetuksen mukaan työhön ja itsenäiseen elämään valmentava koulutus muodostuu valinnaisista koulutuksen osista ([VnA 673/2017, § 5](#)).

Koulutuksen laajuus ja suoritus aika

Työhön ja itsenäiseen elämään valmentavan koulutuksen ja sen osien mitoituksen peruste on osaamispiste. Koulutuksen laajuus on 60 osaamispistettä. ([531/2017, 11 §](#).)

Koulutuksen suoritus aika on vähintään yksi vuosi ja enintään kolme vuotta. Suoritus aika määräytyy opiskelijan henkilökohtaisten tavoitteiden, valmiuksien ja tuen tarpeiden perusteella. Koulutuksen järjestäjä päättää suoritus ajasta koulutuksen alussa. Suoritus aikaa voidaan muuttaa koulutuksen aikana opiskelijan yksilöllisten tarpeiden mukaisesti.

28.9.2026

Koulutuksen osat

Työhön ja itsenäiseen elämään valmentava koulutus muodostuu seuraavista valinnaisista koulutuksen osista:

- Jatkosuunnittelutaidot 0–6 osp
- Opiskelu ja oppiminen 0–30 osp
- Itsenäinen elämä ja osallisuus 0–40 osp
- Yhteiskunta ja työelämä 0–30 osp
- Muut valinnaiset koulutuksen osat 0–20 osp

Koulutuksen osien laajuudet on ilmoitettu vaihteluväleinä. Vaihteluvälit mahdollistavat opiskelijan yksilöllisten tavoitteiden, valmiuksien ja tuen tarpeiden mukaisen koulutuksen suunnittelun. Koulutuksen osat ja osaamistavoitteet valitaan opiskelijalle yksilöllisesti koulutuksen perusteiden mukaisesti.

Osaamispisteiden kertyminen määräytyy yksilöllisesti koulutuksen osille asetettujen tavoitteiden mukaisesti.

Koulutuksen toteuttaminen

Koulutuksen järjestäjä päättää työhön ja itsenäiseen elämään valmentavan koulutuksen toteuttamisesta koulutuksen perusteiden mukaisesti.

Koulutuksen järjestäjä voi laatia koulutuksen toteuttamista kuvaavan suunnitelman. Suunnitelmassa voidaan kuvata koulutuksen järjestämisen keskeisiä periaatteita, oppimisympäristöjä, pedagogisia ratkaisuja, opiskelijoiden ohjauksen, tuen ja osallisuuden toteuttamista sekä koulutuksen järjestäjän tarjoamia koulutuksen osia.

Lisäksi suunnitelmassa voidaan kuvata opiskelijoiden valmiuksien vahvistamisen, oppimisen, osaamisen osoittamisen ja osaamisen arvioinnin keskeisiä menettelyjä.

2. Henkilökohtaistaminen

Henkilökohtainen osaamisen kehittämissuunnitelma

Koulutuksen aloittavalle opiskelijalle laaditaan henkilökohtainen osaamisen kehittämissuunnitelma. Koulutuksen järjestäjä vastaa henkilökohtaisen osaamisen kehittämissuunnitelman laatimisesta ja päivittämisestä. [\(531/2017, 44 §.\)](#)

Henkilökohtainen osaamisen kehittämissuunnitelma on opiskelijan koulutuksen suunnittelun, toteuttamisen, seurannan ja arvioinnin keskeinen väline. Se ohjaa koulutuksen sisältöjä, tavoitteita, valintoja sekä opiskelijan tarvitseman vaativan erityisen tuen, opetuksen, ohjauksen ja muiden tukitoimien toteuttamista.

Henkilökohtainen osaamisen kehittämissuunnitelma perustuu opiskelijan yksilöllisiin tavoitteisiin, valmiuksiin, vahvuuksiin ja tuen tarpeisiin.

Laadinta ja hyväksyminen

Koulutuksen järjestäjä laatii ja päivittää henkilökohtaisen osaamisen kehittämissuunnitelman yhdessä opiskelijan kanssa. Suunnitelman laadintaan ja päivittämiseen osallistuu koulutuksen järjestäjän nimeämä opettaja, opinto-ohjaaja tai tarvittaessa muu koulutuksen järjestäjän edustaja. [\(531/2017, 45 §.\)](#)

Opiskelijan huoltajalla tai muulla laillisella edustajalla tulee olla mahdollisuus osallistua suunnitelman laadintaan ja päivittämiseen. Tarvittaessa suunnitelman laadintaan ja päivittämiseen osallistuvat myös muut opiskelijan koulutuksen, tuen tai tulevaisuuden kannalta keskeiset tahot.

Osaamisen hankkimisen ja osoittamisen suunnittelu

Henkilökohtaiseen osaamisen kehittämissuunnitelmaan kirjataan opiskelijan koulutuksen tavoitteet, valitut koulutuksen osat, niiden tavoitteellinen laajuus sekä osaamisen hankkimisen ja osoittamisen suunnitelmat.

Osaamisen hankkiminen suunnitellaan yksilöllisesti koulutuksen osittain [\(531/2017, 48 §.\)](#). Koulutuksen järjestäjä suunnittelee opiskelijalle koulutuksen perusteiden mukaisen osaamisen osoittamisen yksilöllisesti koulutuksen osittain [\(531/2017, 49 §.\)](#).

Osaamisen hankkimisen ja osoittamisen suunnittelussa otetaan huomioon opiskelijan tavoitteet, valmiudet, vahvuudet ja tuen tarpeet.

Jatkosuunnitelma

Henkilökohtaiseen osaamisen kehittämissuunnitelmaan sisältyy opiskelijan yksilöllinen jatkosuunnitelma. Työhön ja itsenäiseen elämään valmentavassa koulutuksessa opiskelijan urasuunnittelua toteutetaan osana jatkosuunnitelmaa.

28.9.2026

Jatkosuunnitelma sisältää opiskelijan koulutuksen jälkeisiä tavoitteita ja jatkopolkuja koskevaa suunnittelua sekä tukee opiskelijan siirtymistä koulutuksen jälkeiseen elämään.

Jatkosuunnitelmassa kuvataan opiskelijan tavoitteita, vahvuuksia, valmiuksia ja tuen tarpeita sekä koulutuksen jälkeisiä jatkopolkuvaihtoehtoja. Jatkopolut voivat liittyä esimerkiksi työhön, asumiseen, päiväaikaiseen toimintaan, kuntoutuspalveluihin tai muihin opiskelijan tavoitteiden mukaisiin ratkaisuihin.

Jatkosuunnitelmaa laaditaan, toteutetaan ja päivitetään koko koulutuksen ajan yhteistyössä opiskelijan kanssa. Tarvittaessa suunnitelman laatimiseen ja päivittämiseen osallistuvat myös opiskelijan huoltaja tai muu laillinen edustaja sekä muut opiskelijan kannalta keskeiset yhteistyötahot ja verkostot.

Toteuttaminen ja seuranta

Koulutus toteutetaan henkilökohtaisen osaamisen kehittämissuunnitelman mukaisesti. Opiskelijan osallisuus, toimijuus ja mahdollisuudet vaikuttaa omaa koulutustaan koskeviin ratkaisuihin ovat keskeisiä koulutuksen toteutuksessa.

Henkilökohtaisen osaamisen kehittämissuunnitelman toteutumista seurataan koko koulutuksen ajan. Suunnitelmaa päivitetään tarvittaessa esimerkiksi silloin, kun opiskelijan tavoitteet, koulutuksen sisällöt, koulutuksen osat, osaamistavoitteet, suoritus aika tai tuen tarpeet muuttuvat.

3. Koulutuksen suorittaminen ja osaamisen arviointi

Koulutuksen suorittaminen

Työhön ja itsenäiseen elämään valmentava koulutus on suoritettu, kun koulutuksen perusteiden mukaan kaikki koulutuksen muodostumiseksi vaadittavat koulutuksen osat on suoritettu hyväksytysti ([531/2017, 50 §](#)).

Palaute osaamisen kehittymisestä

Opiskelijalla on oikeus saada palautetta osaamisensa kehittymisestä koulutuksen aikana. Opiskelijan osaamisen kehittymistä arvioivat ja siitä antavat palautetta opetuksesta vastaavat opettajat ja muut opiskelijan opetukseen, ohjaukseen ja tukeen osallistuvat koulutuksen järjestäjän edustajat. ([531/2017, 51 §](#)).

Palautetta annetaan opiskelijalle hänelle soveltuvalla, saavutettavalla ja ymmärrettävällä tavalla. Opiskelija osallistuu oman osaamisensa tarkasteluun omien valmiuksiensa mukaisesti.

Osaamisen osoittaminen

Opiskelija osoittaa osaamistaan hänelle soveltuvilla ja saavutettavilla tavoilla erilaisissa käytännön tilanteissa ja oppimisympäristöissä. Osaamisen osoittamisen tavoissa otetaan huomioon opiskelijan yksilölliset tavoitteet, valmiudet ja tuen tarpeet. Koulutuksen osien suorittamiseksi vaadittava osaaminen osoitetaan muulla tavoin kuin näytössä ([531/2017, 52 §](#)).

Osaamisen arviointi

Työhön ja itsenäiseen elämään valmentavassa koulutuksessa opiskelijan osaamista arvioidaan suhteessa opiskelijalle henkilökohtaisesti valittuihin koulutuksen osien osaamistavoitteisiin.

Osaaminen arvioidaan sanallisesti ([673/2017, 12 §](#)). Arvioinnissa kuvataan, miten opiskelija on saavuttanut hänelle asetetut osaamistavoitteet. Osaamisen arviointia käsitellään opiskelijan kanssa hänelle soveltuvalla ja ymmärrettävällä tavalla. Opiskelija osallistuu oman osaamisensa arviointiin omien valmiuksiensa mukaisesti.

4. Oppimisen, osallisuuden ja hyvinvoinnin tuki

Erityisopetus, ohjaus ja vaativa erityinen tuki

Työhön ja itsenäiseen elämään valmentava koulutus järjestetään vaativana erityisenä tukena ([531/2017, 65 §](#)). Koulutus toteutetaan opiskelijan yksilöllisten tavoitteiden, valmiuksien ja tuen tarpeiden mukaisesti erityisopetuksen, ohjauksen sekä muiden tarvittavien tukitoimien kokonaisuutena.

Opiskelijalle annettavasta vaativasta erityisestä tuesta päättää koulutuksen järjestäjä ammatillisesta koulutuksesta annetun lain mukaisesti ([531/2017, 67 §](#)). Ennen päätöksen tekemistä opiskelijaa ja hänen huoltajaansa tai laillista edustajaansa tulee kuulla.

Opiskelijalle annettavan vaativan erityisen tuen sisältö kirjataan henkilökohtaiseen osaamisen kehittämissuunnitelmaan. Henkilökohtaiseen osaamisen kehittämissuunnitelmaan kirjataan koulutuksen osittain opiskelijan vaativan erityisen tuen tarve, suunnitellut tukitoimet sekä mahdolliset erityisjärjestelyt.

Vaativa erityinen tuki on opiskelijan yksilöllisiin tarpeisiin perustuvaa suunnitelmallista, pitkäjänteistä, laaja-alaista ja monipuolista pedagogista tukea. Se toteutuu erityisopetuksena, ohjauksena sekä muuna opiskelijan tarvitsemana tukena erilaisissa oppimisympäristöissä. Tuen tavoitteena on vahvistaa opiskelijan osaamista, oppimista, hyvinvointia ja osallisuutta sekä valmiuksia mahdollisimman itsenäiseen elämään, yhteiskunnassa toimimiseen ja hänelle soveltuvaan työhön.

Vaativa erityinen tuki voi sisältää esimerkiksi oppimista ja kommunikaatiota tukevia ratkaisuja, yksilöllistä ohjausta, oppimisen tukitoimia sekä oppimisympäristöihin liittyviä järjestelyjä opiskelijan tarpeiden mukaisesti.

Opiskelija osallistuu itseään koskevien asioiden suunnitteluun ja päätöksentekoon omien valmiuksiensa mukaisesti. Hänen näkemyksensä, tavoitteensa ja yksilölliset tarpeensa otetaan huomioon opetuksen, ohjauksen ja tuen suunnittelussa ja toteuttamisessa.

Erityisopetuksen, ohjauksen ja vaativan erityisen tuen toteuttamisessa tehdään tarvittaessa yhteistyötä opiskelijan huoltajan tai muun laillisen edustajan sekä opiskelijan kannalta keskeisten toimijoiden kanssa. Yhteistyötä tehdään tarpeen mukaan myös hyvinvointialueen, sosiaali- ja terveydenhuollon, kuntoutuspalvelujen, vammaispalvelujen sekä muiden opiskelijan tarvitsemien palvelujen kanssa. Yhteistyön tavoitteena on tukea opiskelijan oppimista, hyvinvointia, osallisuutta ja koulutuksen aikaisten tavoitteiden saavuttamista sekä edistää siirtymistä koulutuksen jälkeisiin jatkokouluihin.

Opiskeluhoolto

Opiskeluhoiltoa toteutetaan yhteisöllisenä ja yksilökohtaisena opiskeluhoiltona. Yhteisöllisellä opiskeluhoilolla edistetään opiskelijoiden oppimista, hyvinvointia, terveyttä, vuorovaikutusta ja osallisuutta sekä opiskeluuympäristön terveellisyyttä, turvallisuutta ja esteettömyyttä ([1287/2013, 4 §](#)).

Yksilökohtaiseen opiskeluhoiltoon kuuluvat opiskeluhoiltopalvelut sekä monialainen yhteistyö opiskelijan tuen tarpeiden mukaisesti ([1287/2013, 5 §](#)).

Opiskeluhoiltoa toteutetaan monialaisena yhteistyönä koulutuksen järjestäjän ja hyvinvointialueen kanssa. Opiskeluhoillossa otetaan huomioon opiskelijan yksilölliset tarpeet sekä tuetaan hänen hyvinvointiaan ja osallisuuttaan.

4. Koulutuksen osat

4.1. Laaja-alainen osaaminen

Työhön ja itsenäiseen elämään valmentava koulutus tukee kokonaisvaltaisesti opiskelijan valmiuksia, osaamista, osallisuutta ja toimijuutta sekä hyvinvointia. Laaja-alaisella osaamisella tarkoitetaan tietojen, taitojen, arvojen ja asenteiden sekä toimintakyvyn kokonaisuutta, joka on perusta koko koulutukselle.

Työhön ja itsenäiseen elämään valmentavan koulutuksen laaja-alaisella osaamisella edistetään opiskelijan osallisuutta huomioimalla hänen yksilölliset vahvuutensa ja tuen tarpeensa, mahdollistamalla aito osallistuminen omia asioita koskevaan päätöksentekoon ja yhteisön toimintaan sekä tukemalla opiskelijan omaa toimijuutta. Osallisuutta ja toimijuutta edistetään myös kehittämällä toimintatapoja ja oppimisympäristöjä esteettömiksi ja saavutettaviksi opiskelijan tarpeiden pohjalta.

Koulutuksen laaja-alainen osaaminen sisältyy kaikkien koulutuksen osien tavoitteisiin, sisältöihin ja toteutukseen. Tavoitteena on varmistaa, että opiskelija kehittää laaja-alaisen osaamisen osa-alueita riippumatta siitä, minkä koulutuksen osien osaamista opiskelija hankkii.

Työhön ja itsenäiseen elämään valmentavan koulutuksen laaja-alainen osaaminen koostuu seuraavista osa-alueista: vuorovaikutusosaaminen, hyvinvointiosaaminen ja yhteiskuntaosaaminen.

Vuorovaikutusosaaminen

Työhön ja itsenäiseen elämään valmentava koulutus tukee ja vahvistaa opiskelijan vuorovaikutustaitoja. Opiskelijalla on oikeus tulla kuulluksi ja ymmärretyksi. Vuorovaikutuksen tukeminen vahvistaa opiskelijan osallisuutta ja toimijuutta.

Tavoitteena on, että opiskelija viestii, toimii ja kommunikoi vuorovaikutustilanteissa mahdollisimman oma-aloitteisesti ja itsenäisesti itselleen soveltuvia kommunikointimenetelmiä käyttäen.

Hyvinvointiosaaminen

Työhön ja itsenäiseen elämään valmentava koulutus tukee ja vahvistaa opiskelijan kokonaisvaltaista hyvinvointia. Opiskelijalla on oikeus terveelliseen, turvalliseen ja esteettömään opiskeluympäristöön sekä pedagogiseen ja sosiaaliseen tukeen.

Tavoitteena on, että opiskelija tunnistaa omaan hyvinvointiinsa vaikuttavia tekijöitä sekä toimii omassa elämässään hyvinvointia, turvallisuutta ja kestäväää elämäntapaa edistävällä tavalla toimintaedellytystensä mukaisesti.

Yhteiskuntaosaaminen

Työhön ja itsenäiseen elämään valmentava koulutus tukee ja vahvistaa opiskelijan osallisuutta ja toimijuutta omassa elämässä, yhteisössä ja yhteiskunnassa. Opiskelijalla on oikeus mahdollisimman itsenäiseen elämään ja tarvittaessa tuettuun päätöksentekoon.

Tavoitteena on, että opiskelija toimii yhteiskunnan jäsenenä, osallistuu oman lähiyhteisönsä toimintaan toimintaedellytystensä mukaisesti sekä käyttää omien valmiuksiensa mukaisesti digitaalisia palveluja, välineitä ja ympäristöjä turvallisesti ja tarkoituksenmukaisesti.

4.2. Jatkosuunnittelutaidot (0-6 osp)

Työhön ja itsenäiseen elämään valmentavassa koulutuksessa opiskelija osallistuu omien edellytystensä mukaisesti henkilökohtaisen jatkosuunnitelmansa laatimiseen. Jatkosuunnitelma on osa opiskelijan henkilökohtaista osaamisen kehittämissuunnitelmaa (HOKS) ja sen laatiminen on prosessi, joka jatkuu koko koulutuksen ajan. Jatkosuunnitelma kuvaa opiskelijan yksilöllisiä tavoitteita, valmiuksia, vahvuuksia ja tuen tarpeita. Suunnittelun avulla varmistetaan opiskelijan tavoitteiden mukainen jatkopolku opintojen jälkeen.

Osaamistavoitteet

Opiskelija:

- osallistuu jatkosuunnitelmansa laatimiseen
- ilmaisee itselleen ominaisella tavalla omaan elämäänsä ja tulevaisuuteensa liittyviä toiveita
- osallistuu omaa elämäänsä koskevien valintojen suunnitteluun
- tunnistaa omia vahvuuksiaan ja tuen tarpeitaan
- osallistuu oman osaamisensa ja tuen tarpeidensa kuvaamiseen
- käyttää tarvitsemiaan tukipalveluja
- tunnistaa omaan elämäntilanteeseensa soveltuvia jatkopolkuvaihtoehtoja
- asettaa omaan elämään ja tulevaisuuteen liittyviä tavoitteita

4.3. Opiskelu ja oppiminen (0-30 osp)

Koulutuksen osan tavoitteena on, että opiskelija vahvistaa taitoja, jotka tukevat valmiuksia opiskeluun ja oppimiseen sekä osaamisen soveltamiseen omassa elämässään.

Opiskelutaidot

Osaamistavoitteet

Opiskelija:

- **tutustuu** TELMA-koulutukseen, sisältöihin ja toimintatapoihin
- asettaa henkilökohtaiset tavoitteet opiskelulle
- tunnistaa oppimisensa vahvuudet, kehittämistarpeet ja tuen tarpeet
- käyttää itselleen soveltuvia tapoja oppia ja työskennellä
- soveltaa oppimaansa päivittäisissä tilanteissa

Viestintä- ja vuorovaikutustaidot

Osaamistavoitteet

Opiskelija:

- käyttää itselleen sopivia viestintäkeinoja, kuten puhetta, tukiviittomia, kuvia tai muita kommunikointivälineitä
- toimii arjen tai työelämän viestintä- ja vuorovaikutustilanteissa
- ilmaisee omia mielipiteitään ja näkemyksiään
- viestii erilaisissa vuorovaikutustilanteissa itselleen soveltuvilla tavoilla

Tieto- ja viestintätekniikan taidot

Osaamistavoitteet

Opiskelija:

- tutustuu opiskelussa käytettäviin digitaalisiin välineisiin ja sovelluksiin
- hyödyntää itselleen soveltuvia digitaalisia välineitä, ohjelmia ja palveluja
- käyttää verkkoa turvallisesti ja vastuullisesti sekä suojaa omat henkilötietonsa
- tunnistaa luotettavan ja epäluotettavan tiedon eroja

Matemaattiset taidot

Osaamistavoitteet

Opiskelija:

- lajittelee, luokittelee ja vertailee esineitä ja materiaaleja ominaisuuksien perusteella
- käyttää peruslaskutaitoja arjen, itsenäisen elämän ja työelämän erilaisissa tilanteissa, kuten rahan käytössä, mittaamisessa ja määrien hahmottamisessa
- käyttää laskemisen apuvälineitä
- tunnistaa aikaan liittyviä käsitteitä, kuten kellonajat, vuorokaudenajat, viikonpäivät, kuukaudet ja vuodenajat

Ympäristötaidot

Osaamistavoitteet

Opiskelija:

- tutustuu ympäristövastuulliseen toimintaan, esimerkiksi kierrätykseen, lajitteluun ja ruokahävikin vähentämiseen
- tutustuu lähiympäristöön, rakennettuun ympäristöön ja luontoon
- toimii kestävän kehityksen ja ympäristövastuullisuuden periaatteiden mukaisesti omassa arjessaan
- käyttää luontoa hyvinvointinsa tukena

Luova ilmaisu ja kulttuuritaidot

Osaamistavoitteet

Opiskelija:

- hankkii kulttuurin eri muodoilla taiteellisia kokemuksia ja elämyksiä
- osallistuu paikallisiin kulttuuripalveluihin
- käyttää itselleen soveltuvia luovia ilmaisutapoja esimerkiksi kuvataiteen, musiikin, sanataiteen, tanssin, draaman tai käsityön avulla
- ilmaisee itseään taiteellisen työskentelyn keinoin
- käyttää kulttuuripalveluja hyvinvointinsa tukena

4.4. Itsenäinen elämä ja osallisuus (0-40 osp)

Koulutuksen osan tavoitteena on vahvistaa opiskelijan itsenäisen elämän perustaitoja, hyvinvointiosaamista ja osallisuutta.

Opiskelija omaksuu taitoja, jotka tukevat itsenäisten päätösten ja valintojen tekemistä, päivittäistä toimintaa ja yhteisöissä toimimista.

Sosiaaliset taidot

Osaamistavoitteet

Opiskelija:

- tunnistaa omia vahvuuksiaan, voimavarojaan ja kehittämistarpeitaan
- tunnistaa tunteitaan sosiaalisissa tilanteissa
- toimii tilanteeseen soveltuvalla tavalla
- tunnistaa omia vahvuuksiaan ja onnistumisiaan
- toimii vuorovaikutteisesti erilaisissa sosiaalisissa tilanteissa
- osallistuu omien yhteisöjensä toimintaan

Päivittäiset taidot

Osaamistavoitteet

Opiskelija:

- huolehtii henkilökohtaisesta hygieniastaan ja pukeutumisestaan
- huolehtii päivittäisistä ruokailuista ja ruokailuun liittyvistä käytännön toimista omien valmiuksiensa mukaisesti
- huolehtii kodin siivouksesta, vaatehuollosta, viihtyisyydestä ja turvallisuudesta
- hyödyntää erilaisia apu- ja liikennevälineitä osana päivittäistä toimintaansa
- toimii turvallisesti arjessa ja häiriötilanteissa
- käyttää taloudellisia taitoja erilaisissa käytännön tilanteissa
- pitää yllä vuorokausirytmää ja noudattaa aikatauluja
- tekee omaa elämää koskevia päätöksiä ja valintoja

Hyvinvointitaidot

Osaamistavoitteet

Opiskelija:

- tunnistaa terveellisiä ruokavalintoja
- tunnistaa hyvinvointiin vaikuttavia tekijöitä
- toimii mielen hyvinvointia ja omaa jaksamista edistävällä tavalla
- toimii terveellisiä elämäntapoja edistävällä tavalla
- valitsee hyvinvointia tukevia aktiviteetteja esimerkiksi liikunnan, kulttuurin, taiteen tai sosiaalisen toiminnan parista
- tutustuu seksuaalisuuden monimuotoisuuteen
- toimii omia sekä muiden rajoja kunnioittaen

Liikunta- ja sensomotoriset taidot

Osaamistavoitteet

Opiskelija:

- hankkii itselleen sopivilla liikuntamuodoilla elämyksiä ja myönteisiä onnistumisen kokemuksia
- kertoo liikunnan vaikutuksista omaan hyvinvointiin
- osallistuu fyysistä toimintakykyä ylläpitävään ja edistävään toimintaan
- tunnistaa aistiärsykkeiden vaikutuksia omaan toimintaansa
- käyttää kehonsa eri osia tarkoituksenmukaisesti toiminnassaan
- käyttää karkea- ja hienomotorisia taitoja päivittäisissä toiminnoissaan
- toimii ergonomisesti tarkoituksenmukaisilla tavoilla

4.5. Yhteiskunta ja työelämä (0-30 osp)

Koulutuksen osan tavoitteena on vahvistaa opiskelijan yhteiskunta- ja työelämäosallisuutta. Tavoitteena on, että opiskelija oppii vaikuttamaan omaan elämäänsä.

Opiskelija vahvistaa taitoja, jotka tukevat valmiuksia yhdenvertaiseen toimimiseen lähi- ja työyhteisössä.

Yhteiskuntataidot

Osaamistavoitteet

Opiskelija:

- tutustuu omiin oikeuksiinsa ja velvollisuuksiinsa
- tutustuu yhteiskunnan toimintaan
- käyttää yhteiskunnan palveluja sekä digitaalisia välineitä ja palveluja turvallisesti
- osallistuu lähiyhteisöjensä toimintaan ja palveluihin
- osallistuu itseään koskevaan päätöksentekoon
- toimii monimuotoisuutta, tasa-arvoa, osallisuutta ja yhdenvertaisuutta edistävällä tavalla lähiyhteisössään
- tutustuu eri kulttuureihin ja kansainvälisyyteen

Työelämätaidot

Osaamistavoitteet

Opiskelija:

- toimii ryhmän tai työyhteisön jäsenenä
- toimii vastuullisesti ja työturvallisesti työtehtävissä
- toimii toimintaohjeiden ja sääntöjen mukaisesti
- tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämistarpeitaan työ- ja osallisuustaidoissa

Työelämään valmentautuminen

Osaamistavoitteet

Opiskelija:

- tutustuu erilaisiin töihin ja tehtäviin
- hankkii käytännön kokemuksia erilaisissa toiminta- ja työympäristöissä
- tunnistaa oman tapansa osallistua ja toimia erilaisissa toiminta- ja työympäristöissä
- noudattaa työ- tai toimintapaikan aikatauluja ja työjärjestystä
- käyttää käytännön tehtävissä tarvittavia menetelmiä
- osallistuu oman osaamisensa ja edistymisensä arviointiin

Osallisuustaidot yhteiskunnassa

Osaamistavoitteet

Opiskelija:

- osallistuu omaa elämäänsä koskevaan yhteistyöhön viranomaisten ja muiden verkostojen kanssa
- käyttää tarpeidensa mukaisia työn tekemiseen ja työelämään osallistumiseen liittyviä tukitoimia ja -palveluja
- tutustuu erilaisiin asumispalveluvaihtoehtoihin
- tutustuu jatkuvan oppimisen mahdollisuuksiin

4.6. Muut valinnaiset koulutuksen osat (0–20 osp)

Opiskelija voi sisällyttää koulutukseensa muita valinnaisia koulutuksen osia. Valinnaiset koulutuksen osat tukevat opiskelijan yksilöllisiä tavoitteita ja jatkosuunnitelmaa sekä vahvistavat hänen osaamistaan, hyvinvointiaan, toimijuuttaan ja osallisuuttaan.

Koulutuksen järjestäjä nimeää valinnaiset koulutuksen osat, määrittelee niille laajuuden osaamispisteinä sekä vahvistaa niiden osaamistavoitteet ja arviointiperusteet.

Valinnaisten koulutuksen osien sisällöt ovat koulutuksen järjestäjän suunnitteleamia ja toteuttamia. Ne voivat liittyä esimerkiksi opiskelijan jatkosuunnitelmaan, työelämävalmiuksiin, itsenäiseen elämään, osallisuuteen, hyvinvointiin tai muihin opiskelijan yksilöllisiä tavoitteita tukeviin sisältöihin.

28.9.2026

Lähteet

[ePerusteet](#). Työhön ja itsenäiseen elämään valmentavan koulutuksen perusteet 2018. 20.8.2026.

[Laki ammatillisesta koulutuksesta 531/2017](#), 7 §, 11 §, 14 §, 16 §, 44 §, 48 §, 65 §, 67 §.

[Opetushallitus](#). Työhön ja itsenäiseen elämän valmentava koulutus. 20.8.2026.

[Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013](#), 3 §, 4 §, 5 §, 9 §, 13 §.

[Oppivelvollisuuslaki 1214/2020](#), 4 §.

[Valtioneuvoston asetus ammatillisesta koulutuksesta 673/2017](#), 12 §, 5 §.